

УДК 338.2

Фурик В.Г.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту
Вінницького національного технічного університету***Ткачук Л.М.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту
Вінницького національного технічного університету***Лукашенко О.В.***студент факультету менеджменту та інформаційної безпеки
Вінницького національного технічного університету***Furik Vasyl***Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the
Department of Finance and Innovation Management
Vinnitsa National Technical University***Tkachuk Lyudmila***Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the
Department of Finance and Innovation Management
Vinnitsa National Technical University***Lukashenko Olena***Student of the Faculty of Management and Information Security
Vinnitsa National Technical University*

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

PLANNING OF FINANCIAL RESULTS OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У процесі дослідження встановлено, що поточне фінансове планування сприяє зростанню конкуренції та ефективному використанню фінансових ресурсів, вирішенню виробничих та соціальних завдань, злагодженості роботи економічних та фінансових служб, підвищенню ефективності функціонування господарського механізму загалом. Визначено основні причини, що перешкоджають запровадженню фінансового планування на підприємствах. Запропоновано структуру поточного фінансового плану підприємства, зміст його розділів та методику розрахунку показників, яка відповідає «Звіту про фінансові результати» та «Звіту про рух грошових коштів». Запропонований фінансовий план охоплює всі сфери та показники діяльності підприємства, а саме операційну, інвестиційну та фінансову. Наведений фінансовий план є поточним і має узгоджуватися з показниками стратегічного фінансового плану підприємства, ґрунтуючись на них.

Ключові слова: фінансове планування, поточний фінансовий план, планування операційної діяльності, планування інвестиційної діяльності, планування фінансової діяльності, доходи, витрати, прибуток.

АННОТАЦИЯ

В процессе исследования установлено, что текущее финансовое планирование способствует росту конкуренции и эффективному использованию финансовых ресурсов, решению производственных и социальных заданий, слаженности работы экономических и финансовых служб, повышению эффективности функционирования хозяйственного механизма в целом. Определены основные причины, препятствующие внедрению финансового планирования на предприятиях. Предложены структура текущего финансового плана предприятия,

содержание его разделов и методика расчета показателей, которая соответствует «Отчету о финансовых результатах» и «Отчету о движении денежных средств». Предложенный финансовый план охватывает все сферы и показатели деятельности предприятия, а именно операционную, инвестиционную и финансовую. Приведенный финансовый план является текущим и должен согласовываться с показателями стратегического финансового плана предприятия, основываясь на них.

Ключевые слова: финансовое планирование, текущий финансовый план, планирование операционной деятельности, планирование инвестиционной деятельности, планирование финансовой деятельности, доходы, расходы, прибыль.

ANNOTATION

In the course of the research, it was established that the financial planning of an enterprise's activities can be carried out in the form of strategic, long-term, current and operational plans. Particular importance is attached to the implementation of the current financial planning practice, which contributes to the growth of competition and more efficient use of financial resources, the solution of industrial and social problems, the coherence of the work of economic and financial services, and improving the efficiency of the functioning of the economic mechanism in general. The main reasons preventing the introduction of financial planning at enterprises: the lack of proper economic education of management personnel; lack of practical developments in the preparation of financial plans of enterprises; the reluctance of the heads of individual enterprises to study all the complexities of production and financial management, international experience and the desire to work "in the shade"; lack of staffing positions for a number of post offices and experts in economic and financial services; outdated financial planning indicators due to their differences with accounting and re-

porting indicators; other causes of subjective nature. It is substantiated that it is important to introduce into the financial plans of enterprises those sections and indicators that would ensure that the planned and reported for the company indicators for indicators of the system of national and international accounting standards. The structure of the current financial plan of the enterprise, the content of its sections and the methodology for calculating the indicators, which correspond to the "Financial Statements" and "Cash Flow Statement", are proposed. The proposed financial plan covers all areas and indicators of the enterprise – production (operational), investment and financial. The presented financial plan is current and should be consistent and based on the indicators of the strategic financial plan of the enterprise. It provides a comprehensive financial plan for the enterprise, provides the possibility of implementing a real financial analysis, reduces the possibility of leakage of part of the financial resources into the shadow sector, and provides the calculation of the need for financial resources for the future.

Key words: financial planning, current financial plan, operational planning, investment planning, financial planning, income, expenses, profit, cumulative income, elements of operating expenses.

Постановка проблеми. Фінансове планування – це визначення обсягу фінансових надходжень та фінансових витрат підприємств, що забезпечать його господарську діяльність на певний період [1].

Метою складання фінансового плану є визначення грошових та матеріальних ресурсів підприємства, які б забезпечували виконання поставлених завдань щодо виробничої, інвестиційної та іншої фінансової діяльності [2].

Як засвідчує практика, поточне планування сприяє зростанню конкуренції та більш ефективному використанню фінансових ресурсів, вирішенню виробничих та соціальних завдань, злагодженості роботи економічних та фінансових служб, підвищенню ефективності функціонування господарського механізму загалом.

В умовах адміністративно-командної економіки фінансовому плануванню приділялась значна увага, фінансові плани підприємства ставали доповненням до виробничих планів, а після відповідного затвердження у вищих органах відомчого управління набували сили закону. Будь-яка ініціатива підприємств у зв'язку зі зміною економічного середовища не враховувалась. Отже, в умовах становлення ринкових відносин підприємства виявились не підготовленими до ситуації, коли стара система стала непридатною до господарювання, а нова ще не сформувалась. Це привело до того, що багато підприємств відмовилося від планування. Причинами такого стану є:

- відсутність належної економічної освіти управлінських кадрів (особливо це стосується малих та значної частини середніх підприємств);

- відсутність практичних розробок щодо складання фінансових планів підприємств;

- небажання керівників окремих підприємств вивчати всі складнощі виробничого та фінансового менеджменту, міжнародного досвіду й бажання працювати «в тіні»;

- відсутність у штатних розкладах низки підприємств посад і фахівців економічних та фінансових служб;

- застарілість показників фінансового планування з огляду на їх розбіжність із показниками бухгалтерського обліку та звітності;

- інші причини суб'єктивного характеру.

Актуальність проблеми полягає в усуненні відзначених вище недоліків, на що мають бути спрямовані зусилля науковців, фахівців фінансових служб підприємств, працівників державних фінансових структур, керівників підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам фінансового планування підприємств приділяється значна увага О.М. Бандурки, М.Д. Білик, О.О. Бойко, В.М. Гриньова, В.В. Іванової, Ю.О. Литвин, А.М. Поддєрьогіна, О.О. Терещенко, Р.К. Теличко, Г.Г. Філіної та інших вітчизняних вчених, які зробили вагомий внесок у дослідження наукових, методологічних та методичних аспектів фінансового планування.

Однак переважають теоретичні дослідження методологічного характеру. Практичних розробок, що забезпечують складання тих чи інших форм фінансових планів, які б можна було запропонувати підприємству за сучасних умов господарювання, замало, а розрив діючих методик планування із системою основних показників господарської, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств зводить нанівець значимість фінансового планування, тому на більшості підприємств (особливо малих та середніх) фінансові звіти не складаються взагалі.

Аналіз наукової зарубіжної літератури щодо фінансового планування свідчить про те, що Р. Брейлі, Ю. Брігхем, Дж.Д. Ван Хорн, Е. Нікбахт, А. Гроппеллі, С. Росс, Дж. Сициліано, Дж. Жила, Дж. Фіннерті та інші вчені надають визначну роль фінансовому плануванню в системі фінансового менеджменту.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Потребують подальших досліджень організаційні та практичні аспекти вітчизняного фінансового планування, досягнення взаємозв'язку й взаємоузгодження працівників фінансових, економічних та бухгалтерських служб підприємства щодо визначення структури, форм та видів, організаційної роботи зі складання фінансових планів та контролю за їх виконанням.

Центральною не вирішеною сьогодні проблемою фінансового планування є проблема досягнення відповідності показників фінансових планів системі показників фінансової звітності підприємства відповідно до системи національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (форма № 1 «Баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів»)[3; 4]. Вирішення такої проблеми дасть фінансовим планам підприємства ознаки реальності та дієвості, створить реальні можливості для впровадження фінансового планування в системі великих, середніх та малих підприємств.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є обґрунтування структури показників поточного фінансового плану підприємства відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до частини 2 статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28 березня 2013 р. № 433 [5] чітко визначені статті заповнення форм фінансової звітності підприємств усіх форм власності. Автори статті переконані в тому, що вимоги вищенаведених законодавчих актів мають бути відправними під час прогнозування й складання фінансових планів підприємств, оскільки, як засвідчує аналіз, чинні методики фінансового планування далекі від таких вимог, результатом чого є відрив показників фінансових планів та показників фінансової звітності, втрата інтересу до фінансового планування, зниження його дієвості та значимості.

Нижче ми пропонуємо структуру поточного фінансового плану підприємства, його розділів та методичку розрахунку показників.

У структурі запропонованого плану є п'ять розділів (табл. 1):

- доходи і витрати операційної діяльності;
- доходи від участі в капіталі та фінансових інвестиціях;
- фінансові витрати та втрати від участі в капіталі;
- інші надходження і сукупний дохід;
- елементи операційних витрат.

Охарактеризуємо структуру запропонованого фінансового плану більш детально.

В розділі I «Доходи і витрати операційної діяльності» за аналогією до Звіту про фінансові результати і Звіту про рух грошових коштів відображається планова величина чистого доходу від операційної діяльності (підпункт 1.1).

Розрахунок показника здійснено як визначення алгебраїчної суми грошових надходжень від основної діяльності, тобто від надходжень від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), отриманих платежів за оренду нерухомості, знижених на суму відповідних вирахувань з доходу (ПДВ, акцизний податок, інші вирахування).

У розділі I фінансового плану слід також врахувати можливі надходження від цільового фінансування (підпункт 1.2); одержані від покупців авансів і замовників суми попередніх виплат під подальшу поставку продукції (підпункт 1.3); суми одержаних підприємством відсотків (процентів) за залишок коштів на його поточних рахунках в банківських установах (підпункт 1.4); одержані підприємством суми неустойки (штрафи, пені) за порушення законодавства та умов невиконання договорів (підпункт 1.5); отримані як винагорода суми за користування або надання права на користування

будь-яким авторським чи суміжним правом (підпункт 1.6); інші надходження грошових коштів від операційної діяльності (підпункт 1.7).

Планування витрат операційної діяльності, на наш погляд, доцільно розпочинати зі статті «Собівартість реалізованої продукції» (підпункт 1.9), оскільки такий показник має відповідати Положенню (стандарту) 9 «Запаси», де враховуються кошти, призначені для подальшого продажу в умовах господарської діяльності, а також активи, призначені для використання під час виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг, що відповідає Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

За аналогією до Звіту про фінансові результати доцільно ввести у фінансовий план показник «Валовий прибуток (збиток)», який розраховується як різниця між чистим доходом (виручкою) від реалізації та собівартістю реалізованої продукції (підпункт 2.0).

У статті «Адміністративні витрати» у підпункті 2.1 статті відображаються загальногосподарські витрати, що пов'язані з управлінням підприємством та його обслуговуванням.

У статті «Витрати на збут» (підпункт 2.2) відображаються витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції, рекламу, доставку продукції споживачам тощо.

У статті «Інші операційні витрати» мають відображатись планова собівартість реалізованих виробничих запасів, необоротних активів, утриманих для продажу, відрахування на створення резерву сумнівних боргів та суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості; фактичні втрати від знецінення запасів, втрати від операційних курсових різниць, визнані економічні (фінансові) санкції, відрахування для забезпечення подальших операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства (крім тих, що включаються до собівартості продукції, втрати від зміни вартості активів, що оцінюються за справедливою вартістю (тобто після індексації)). Для розрахунків доцільно приймати загальну суму інших операційних витрат.

Стаття «Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток або збиток)» (підпункт 2.4) визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат з урахуванням сум, що наведені в додаткових статтях (підпункти 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.3).

Крім операційної, в господарській діяльності кожного підприємства важливу роль відіграє інвестиційна та інша фінансова діяльність. Такі види діяльності мають знайти своє відображення у фінансовому плані підприємства з огляду на той факт, що вони є обов'язковими до відображення у Звіті про фінансові результати. Отже, в розділі II «Дохід від участі в капіталі

та фінансових інвестицій» підприємство має відобразити доходи, що отримані від інвестицій в інші підприємства, а також понесені у зв'язку з цим витрати.

Зокрема, у підпункті 2.5 «Дохід від інвестицій в інші підприємства» мають бути відображені доходи, отримані від інвестицій в асоційовані, спільні, дочірні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

У статті «Інші фінансові доходи» (підпункт 2.6) відображаються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, що обліковуються за методом участі в капіталі). Це фактично доходи від «чисто» фінансової діяльності підприємства.

У статті «Інші доходи» (підпункт 2.7) відображається дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Особливо наводиться додаткова стаття «Дохід від благодійної допомоги» (підпункт 2.8), яка, відповідно до законодавства, звільняється від оподаткування ПДВ згідно з ПСБО-15 «Дохід», хоча до розрахунків загальна сума інших доходів приймається.

В розділі 3 фінансового плану пропонується відобразити фінансові витрати та втрати від участі в капіталі. Зокрема, у підпункті 3.1 статті «Фінансові витрати» відображаються виплати відсотків за позики під незавершене виробництво продукції з тривалим операційним циклом (коньяки, вина), а також виплати за позиками під незавершені капітальні інвестиції.

Стаття «Втрати від участі в капіталі» (підпункт 3.2) відображає збиток від інвестицій в асоційовані, спільні та дочірні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

У статті «Інші витрати (підпункт 3.3) відображаються собівартість реалізації фінансових інвестицій, втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів, інші можливі втрати, які виникають в ході господарської діяльності підприємства, що не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

У статті «Прибуток від впливу інфляції на монетарні статті» (підпункт 3.4) визначається сума прибутку від впливу на монетарні статті, що визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції».

Враховавши наведені вище статті доходів та витрат, можемо визначити фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності (підпункт 3.5) як алгебраїчну суму (підпункт 2.5 + підпункт 2.6 + підпункт 2.7 + підпункт 2.8 + підпункт 3.4 – підпункт 3.1 – підпункт 3.2 – підпункт 3.3), а потім визначити фінансовий результат від операційної, інвестиційної та іншої фінансової діяльності (підпункт 3.5) до оподаткування (підпункт 1.8 + підпункт 3.5).

Після сплати податку на прибуток визначимо чистий фінансовий результат роботи під-

приємства (підпункт 3.6) на плановий період (прибуток), розрахований як алгебраїчна сума прибутку до оподаткування та податку на прибуток (код рядка 2350 та 2355 у формі № 2).

Наведена вище форма фінансового плану постійно повністю відповідає Звіту про фінансові результати та Звіту про рух грошових коштів роботи підприємства (форма № 2 та форма № 3), що створює певні переваги та зручності перед іншими методиками. Підвищується дієвість оперативного планування, аналізування показників усіх видів фінансово-господарської діяльності підприємства. Такі плани піддаються оперативному корегуванню за зміни тих чи інших показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Крім запланованих та наведених вище доходів і витрат від здійснення операційної, інвестиційної та іншої фінансової діяльності в практиці господарювання підприємства можуть мати місце інші сукупні доходи, які відображаються окремо в розділі II Звіту про фінансові результати. Такі доходи, на нашу думку, мають також знайти своє відображення у фінансовому плані підприємства, що дасть останньому більше конкретності та реальності (розділ IV фінансового плану).

Враховуючи те, що показнику операційних витрат підприємства в розрізі його окремих елементів виділено окремий розділ у Звіті про фінансові результати, введемо такий підрозділ у структуру фінансового плану (розділ V) під назвою «Елементи операційних витрат», відповідно, виділимо такі статті, як матеріальні витрати (підпункт 5.1), витрати на оплату праці (підпункт 5.2), відрахування на соціальні заходи (підпункт 5.3), амортизацію (підпункт 5.4) та інші операційні витрати (підпункт 5.5).

В наведеному нами плані фінансової діяльності враховані всі можливі статті доходів та витрат в рамках операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та інші можливі й невраховані надходження. Це дає фінансовому плану підприємства всеохоплюючий характер, забезпечує можливість впровадження реального фінансового аналізу, зменшує можливість витоків частини фінансових ресурсів в тіньовий сектор, забезпечує розрахунок потреби у фінансових ресурсах на перспективу.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1) запропонований нами фінансовий план охоплює всі сфери та показники діяльності підприємства, а саме виробничу (операційну), інвестиційну та фінансову, тому має переваги перед іншими планами;

2) складений за запропонованою нами методикою план має законодавче забезпечення, оскільки методика побудови й структура його показників відповідають вимогам ПСБО України та іншим законодавчим актам;

3) наведений нами фінансовий план є точним та має узгоджуватися з показниками

стратегічного фінансового плану підприємства, ґрунтуючись на них;

4) структура наведеного фінансового плану забезпечує можливість оперативного фінансового аналізу та складання фінансової звітності підприємства завдяки відповідності планових показників фактичним;

5) виникла нагальна потреба впровадження фінансового планування малих та середніх під-

приємств, що потребує законодавчого забезпечення;

6) фінансове планування підприємства щодо його основних показників має відповідати показникам фінансової звітності підприємства, що забезпечить складання реальних, економічно обґрунтованих фінансових планів, підвищення ефективності фінансової діяльності загалом.

Таблиця 1

Запропонований поточний фінансовий план підприємства

Показник	Базовий 2019 р.	Плановий 2020 р.	Зокрема, за кварталами			
			I	II	III	IV
Розділ 1. Доходи і витрати операційної діяльності						
<i>Доходи операційної діяльності</i>						
1.1 Чистий дохід (виручка) від реалізації (без врахування непрямих податків)	600	660	165	165	165	165
1.2 Платежі на операційну діяльність з бюджету, субсидії і дотації від інших осіб, отримана сума за оренду нерухомості	53	58	15	14	15	14
1.3 Сума попередніх виплат за попередньо наданим авансам підприємству	37	41	10	10	10	11
1.4 Суми одержаних відсотків за залишками коштів у банках	23	25	7	6	6	6
1.5 Одержані суми неустойки (пені й штрафи)	–	–	–	–	–	–
1.6 Винагороди, суми за користування авторськими правами	15	16	4	4	4	4
1.7 Інші надходження, для відображення яких виділити окрему статтю неможливо	22	25	6	6	7	6
1.8 Разом доходи операційної діяльності	750	825	207	205	207	206
<i>Витрати операційної діяльності</i>						
1.9 Собівартість реалізованої продукції	450	493	123	124	123	123
2.0 Валовий прибуток (збиток)	150	167	42	41	42	42
2.1 Адміністративні витрати	40	40	10	10	10	10
2.2 Витрати на збут	90	92	23	23	23	23
2.3 Інші операційні витрати	5	6	1,5	1,5	1,5	1,5
2.4 Фінансові результати від операційної діяльності (підпункти 1.8, 1.9, 2.1, 2.2, 2.3)	165	194	49,5	46,5	49,5	58,5
Прибуток	165	194	49,5	46,5	49,5	58,5
Розділ 2. Доходи від участі в капіталі та фінансових інвестиціях						
2.5 Доходи від інвестицій в інші підприємства (асоційовані, спільні, дочірні), облік яких ведеться методом участі в капіталі	12	24	6	6	6	6
2.6 Інші фінансові доходи (дивіденди, відсотки від фінансових інвестицій) (крім доходів, що обліковуються за методом участі в капіталі)	11	8	2	2	2	2
2.7 Інші доходи від реалізації фінансових інвестицій, не операційних курсових різниць, що не пов'язані з операційною діяльністю (крім підпунктів 2.1, 2.2)	–	–	–	–	–	–
2.8 Дохід від благодійної допомоги	–	–	–	–	–	–
Розділ 3. Фінансові витрати, втрати від участі в капіталі, інші витрати						
3.1 Фінансові витрати	5	4	1	1	1	1
3.2 Втрати від участі в капіталі	3	12	3	3	3	3
3.3 Інші витрати	–	–	–	–	–	–
3.4 Прибуток від впливу інфляції на монетарні статті	3	4	1	1	1	1
3.5 Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності (підпункт 2.5 + підпункт 2.6 + підпункт 2.7 + підпункт 2.8 – підпункт 3.1 – підпункт 3.2 – підпункт 3.3)	18	20	5	5	5	5
3.6 Фінансовий результат від операційної, інвестиційної та іншої фінансової діяльності до оподаткування (підпункт 1.8 + підпункт 3.5)	213	246	61,5	60,5	61,5	62,5

Продовження таблиці 1

3.7 Фінансовий результат після оподаткування (чистий фінансовий результат)	170	196,8	49,2	48,4	49,2	50,0
Розділ 4. Інші надходження і сукупний дохід						
4.1 Дооцінка (уцінка) необоротних активів	10	12	4	4	4	4
4.2 Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2	3	1	1	1	0
4.3 Накопичені курсові різниці	–	–	–	–	–	–
4.4 Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	60	65	16	16	16	17
4.5 Інший сукупний дохід	3	5	1	2	1	1
4.6 Інший сукупний дохід до оподаткування (підпункт 4.1 + підпункт 4.5)	75	89	22	23	22	22
4.7 Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	15	17,8	4,4	4,6	4,4	4,4
4.8 Інший сукупний дохід після оподаткування	60	71,2	17,6	18,4	17,6	17,6
Сукупний дохід після оподаткування (підпункт 3.7 + підпункт 4.8)						
Розділ 5. Елементи операційних витрат						
5.1 Матеріальні витрати	63,0	68,8	17,2	17,25	17,2	17,2
5.2 Витрати на оплату праці	36,0	39,5	9,9	9,9	9,9	9,8
5.3 Відрахування на соціальні заходи	54,0	59,1	11,8	11,8	11,8	11,7
5.4 Амортизація	18,0	19,8	4,9	4,9	5,0	5,0
5.5 Інші операційні витрати	9,0	10,0	2,5	2,5	2,5	2,5
Разом	180,0	197,2	49,3	49,3	49,4	49,2

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Фурик В.Г., Зянько В.В. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2017. 86 с.
2. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник. Львів, 2004. 268 с.
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». URL: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/p-s-bo-3-zv-t-pro-f-nansov-rezultati.html> (дата звернення: 24.04.2019).
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів». URL: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/psbo4.html> (дата звернення: 24.04.2019).
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv> (дата звернення: 24.04.2019).

REFERENCES:

1. Furyk V.H., Zianko V.V. (2017) *Finansy pidpryemstv* [Finances of enterprises]. Vinnytsia : VNTU (in Ukrainian).

2. Shvaika L.A. (2004) *Planuvannia diialnosti pidpryemstva* [Planning of enterprise activity]. Lviv : Mahnoliia-plius (in Ukrainian).
3. Polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku (P(S)BO 3 "Zvit pro finansovi rezultaty (Zvit pro sukupnyi dokhid)" [Accounting regulations (standards) 3 "Statement of financial results (Cumulative income statement)"]. Available at: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/p-s-bo-3-zv-t-pro-f-nansov-rezultati.html> (accessed: 24 April 2019).
4. Polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku (P(S)BO 4 "Zvit pro rukh hroshovykh koshtiv" [Regulations (Standards) of Accounting 4 "Statement of Cash Flows"]. Available at: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/psbo4.html> (accessed: 24 April 2019).
5. Metodychni rekomendatsii shchodo zapovnennia form finansovoi zvitnosti [Methodical recommendations for filling out forms of financial reporting]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv> (accessed: 24 April 2019).